

Toplumsal Devrimin İnşası Öz Yönetim

Meydan Gazetesi

10.09.2015

İçindekiler

Özyönetim, toplumsal devrimin işleme noktasında önemli bir aşama, halkın özörgütlü gücüdür.	6
Özyönetim; Bir Düşüncenin Somuta Bürünmesi	9

10 Ağustos'ta Şırnak'ta; 12 Ağustos'ta Silopi, Cizre, Nusaybin'de; 13 Ağustos'ta Varto ve Bulanık'ta; 14 Ağustos'ta Hakkari'de; 15 Ağustos'ta Batman, Edremit, İpekyolu, Sur, Silvan; 18 Ağustos'ta Lice'de; 19 Ağustos'ta Doğubayazid ve Hizan'da özyönetim ilanları gerçekleşti.

Özyönetim ilanlarının, devlet terörünün arttığı bir süreçte yapılması son derece önemliydi. Aktif savunma stratejisinin dışında önemli bir hamle olarak nitelenebilecek özyönetim ilanları, toplumsal muhalefetin farklı kesimlerince, farklı sebeplerle eleştirildi. Eleştirilerin bir kısmı, özyönetim ilanlarının sadece göstermelik olduğunun üzerinde dururken, gerçekçi bir değişiklik yaratmayacağını vurguladı. Bir diğer kısım eleştiri, Kürt Özgürlük Hareketi'nin ideolojik altyapısını eleştirmeyi hedefleyip devletsiz bir seçeneğin hiçbir zaman başarıya ulaşmayacağından, özyönetim ilanlarının devrimci bir stratejinin parçası olmadığından dem vurdular.

Özyönetim ilanlarının geleceğine ilişkin sürecin, özyönetim ilan edilen yerlerin kendi deneyimleriyle şekilleneceği kaçınılmaz. Ancak özyönetimi, devletsiz bir siyasal yapılanmanın en önemli parçalarından birisi olarak biraz daha irdelemek, devletin siyasal alanı dışında, iktidarsız bir toplumsal işleyişi anlamak için önemli. Halkın özörgütlülüğünün somutlaştırılması noktasında önemli bir toplumsal işleyiş biçimi olarak özyönetim, anarşizmin toplumsal pratiklerinde en çok uygulanan yöntemdir.

Özyönetim, toplumsal devrimin işlemesi noktasında önemli bir aşama, halkın özörgütlü gücüdür.

Özyönetim, toplum içindeki bireylerin paylaşma ve dayanışmaya dayalı bir yaşam anlayışıyla, doğrudan demokratik ve yüz yüze karar alma süreçlerini işleterek, toplumsal ve ekonomik ihtiyaçları yerelde komün ve halk meclisleri aracılığıyla; genelde de federasyon gibi özörgütlenmeler aracılığıyla organize etmesini esas alan modeldir. Kapitalizmin dayattığı tüketim kültürünün sona ermesini ve karşısında paylaşımcı bir kültürün örgütlenmesini esas alan bu modelle, mülkiyet, insan-doğa ve cinsiyet ilişkilerine de odaklanılır; kapitalizmin dayattığı ekonomik ve sosyal tahakküme karşı, bütün bu ilişki biçimleri yeni baştan düzenlenir.

Yaşamsal ihtiyaçların karşılanmasında devlete muhtaç kalınacağı iddiasına karşı, **özyönetim anlayışında halk, doğrudan kendi gücünü tesis eder.** Tam da bu sebeple özyönetim, devletli sisteme taban tabana zıt bir işleyiştir. Merkezi idareye karşı kendi yaşamını ve yaşam alanını yeni baştan yaratılabilir kabiliyetinin gelişmesiyle birlikte, yerelleşme de önem kazanır. Devletin merkezi kurumlarıyla ilişkisini tamamen kesmemiş bir yerel yönetim organizasyonunun devletçi sisteme eklenme potansiyeline karşı özyönetimler, devlet dışı toplumsal bir örgütlenmenin mümkün olabileceğini gösterir. Bu özelliğiyle de, anarşist düşüncenin somutlaşması ve toplumsallaşmasında önemli bir araçtır.

Özyönetim, anlık bir değişim ya da kendiliğinden değişebilir bir olgu değil, başından sonuna bir örgütlülüğü temel alır. **Yerel karar alma süreçlerinden daha genele doğru olacak bir örgütlülük, özyönetim sürecinin varlığını devam ettirebilmesi için bir önkoşuldur.** Örgütsüz bireylerin devletle kurduğu beklenti ve bağımlılık ilişkisine karşı özyönetim modeli, ancak özgür bireylerin oluşturduğu bir toplumda mümkündür. Özünde politik olan ve sistemin ona kaybettiği özelliklerini tekrar kazanması gereken toplum, komünler ve halk meclisleri gibi modellerle birlikte bir özörgütlülük süreci işletir ve en nihayetinde siyasal alanın bütününde işletilen örgütlenme süreciyle, yeni bir sosyal işleyişe bürünebilir.

Burada gözden kaçırılmaması gereken bir şey de genel ve yerel örgütlülük süreçlerinin birbiriyle olan ilişkisidir. **Zira, kapitalizm demokratik ve yatay toplum görüntüsü altında iktidarını görünmez kılıp tahakküm ve hiyerarşilerin normalleşmesini sağlarken, özörgütlülüğün farkındalığı, tüm işleyişin yatay modellerle ilerlemesine katkı sunar.**

Merkeziyetçilikten uzaklaşıp yerel örgütlenmelere yaklaşan özyönetim modelinde, komünler ve halk meclisleri, sanılanın aksine devlet ve toplum arasındaki ilişkiyi kuran mekanizmalar değildir. Özyönetim modeli ile birlikte sosyal, siyasi ya da ekonomik sorunlar, halkın kendi özörgütlülüğü ile işlettiği karar alma süreçlerinin de yardımıyla devletten bağımsız olarak çözülür.

Kapitalist sistem içinde doğrudan demokrasi katılımcılık veya hoşgörü derecesine indirgenmişken; yerel siyaset de devletin küçültülmesi ya da yetki ve kaynakların daha fazla yerele aktarılmasıyla “yerel yönetim” kavramının sınırlarına sıkıştırılır. Ancak bu, “halkın katılımının sağlanacağı bir alternatif” olup, küresel kapitalizm tarafından sınırsızca teşvik edilen bir kılıftan ibaret olarak kalır. Özyönetimde ise üretimden paylaşım toplumun organizasyonu doğrudan demokratik karar alma süreçleriyle kararlaştırılır.

En yakın pratik örneğini Rojava’da gördüğümüz özyönetim, devletten ve kapitalizmden bağımsız bir yaşamın yaratılmasıdır. Bu topraklardaki özyönetim ilanlarının da, bu perspektiften okunması gerek-

mektedir. Elbette özyönetim deneyimlerinin başarısı ve kalıcılığı onun ardında yatan özörgütlülükle ve devletin saldırılarına karşı oluşturulacak dayanışmayla mümkündür.

Özyönetim; Bir Düşüncenin Somuta Bürünmesi

Aslında tüm bu özyönetim ilanlarını Rojava'daki büyük özyönetim deneyiminden bağımsız okumamak gerekir. Köy, mahalle ve şehirlerde oluşturulan halk meclislerinden, demokratik özerklik yönetimine halkın günlük ihtiyaçlarını gidermek, ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçların karşılanması, güvenlik ve savunmanın aynı özörgütlülükler tarafından savaş sürecinde dahi tesis ediliyor olduğunu bilmek, toplumsal organizasyonun özyönetimsel bir şekilde işliyor olduğunun en açık göstergesidir.

Dünyanın farklı coğrafyalarında ezilenlerin farklı biçimlerde işlettiği özyönetim modelinin en yakın örneği olarak Rojava, yakın coğrafyasındaki tüm devletli biçimleri zorlamakta, kendi siyasal kültürünü, yapısını örgütlemeye çalışmaktadır.

Devletin merkeziyetçi, hiyerarşik bir temelde örgütlenmiş, insanı ve insanın doğadaki tüm varlıklarla kurduğu uyumu değil karı, rantı ve ezmeyi kendisine hedef edinmiş örgütlenme biçimlerine karşın, ezilenlerin kendi yaşam alanlarında kendi siyasasını oluşturmaları toplumsal bir **devrim** için en önemli adımdır.

Ütopik olmadan, öte yandan da gerçekçi olmak adına toplumsal **devrim** ideallerini terk etmeden kurulacak bir denge aracılığıyla girilecek yaşamın yeniden inşa süreçleriyle toplumsal bir devrime hazır bir hale gelinebilir. Düşüncenin somuta bürünmesi ve toplumsallaşması için bu aşama çok önemlidir.

Anarşist bir pratiğin deneyimlendiği farklı coğrafyalarda ve farklı tarihsel dönemlerde açık olarak işleyen, özörgütlülükle devrimci düşüncenin somuta bürünmesidir. 1900'lerin başında Nestor Mahno'nun devlete ve soylulara verdiği mücadeleyle beraber Ukrayna köylüleri, özyönetim, paylaşma, adalet ve dayanışma temelli komünleriyle tüm Ukrayna'da özgür bir yaşamın mümkün olabileceğini gösterdiler. Soyluların ele geçirmiş olduğu topraklarını özörgütlülükleriyle geri aldılar ve bu topraklar üzerinde tarım komünleri oluşturarak kendi yaşamlarına, kendi iradelerine ve kendi düşüncelerine sahip çıktılar.

Bir başka deneyim 1936 Anarşist Devrimi'yle İberya'da yaşandı. Özyönetim komiteleri oluşturularak fabrika ve atölyelerin işleyiş biçimleri, toprak, üretim araçları üzerindeki önceden var olan devletin etkisi yıkıldı. Toplumsal yaşam özörgütlülükle inşa edilmeye başlandı ve toplumsal ihtiyaçlar da bu temelde karşılandı.

Bu farklı ve özgün deneyimler birbirini beslemiş ve yeni deneyimlerin daha hatasız işlemesine olanak sağlayacak bir toplumsal nesnellik yaratmıştır.

Toplumsal, siyasi ve ekonomik yapılar bugünkü mücadeleler ekseninde yeniden şekillendirilirken, bu üç alanın birbiriyle ilişkili bir şekilde değişmesi bu noktada ayrı bir önem taşımaktadır. Siyasal ve toplumsal alanlar değişirken, eski ekonomik biçimlerin de aynı oranda dönüştüğü özyönetim modeli bütünlüklü bir model olacaktır. Yeni bir toplumsal yaşamın tohumları yukarıda belirttiğimiz anarşist deneyimler dikkate alınıp, devletsiz ve kapitalizm karşıtı bir temelde atıldığı oranda daha güçlü bir toprakta yeşerecektir.

Anarşist Kütüphane

Meydan Gazetesi
Toplumsal Devrimin İnşası Öz Yönetim
10.09.2015

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 28. sayısında yayımlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net